

پایگاه‌های اطلاعاتی موجود در زمینه‌های ایران‌شناسی و زبان فارسی در شبکه اینترنت

شعبان آزادی کناری

وقتی که رسانه‌ای در اختیار داری که با آن می‌توانی غریب‌ترین و جدیدترین اطلاعات روز را در اختیار طالبین آنها قرار دهی و چنین نکنی، اطلاع‌رسان نیستی، چرا که رساندن اطلاعات خود مهارتی است که اگر به درستی صورت نگیرد، رسالت اطلاع‌رسانی به کمال بایسته خود ادا نشده است.

وقتی که اطلاعاتی در دسترس هستند که خوانندگان مجله به آن نیاز دارند از نشر آنها دریغ می‌ورزی، اطلاع‌رسان نیستی، بلکه فقط صاحب یک رسانه هستی که دیر یا زود عمر مفید خود را از دست خواهد داد.

اطلاعات کالا است. البته نه کالای معمولی که ندانستنش مهم نباشد، بلکه کالایی که در قرن حاضر برای کشورها اهمیت استراتژیک دارد و دسترسی به آن به معنای دسترسی به توانمندی و قدرت است.

اگر اطلاع‌رسانی را رساندن اطلاعات درست در مکان و زمان صحیح، کار بر مناسب، با قیمت معقول بدانیم، پس در فرایند اطلاع‌رسانی «رسانه» یا «رساننده» اطلاعات» به اندازه خود «اطلاعات» اهمیت دارد.

«رسانه اطلاعات» می‌تواند کاغذ باشد که به شکل کتب و نشریات کاغذی، اطلاعات در آنها به چاپ می‌رسد. رسانه یک اطلاع می‌تواند رادیو، تلویزیون و حتی ویدیو و سینما باشد. تلفن، فکس، شبکه‌های رایانه‌ای، اینترنت، تابلوهای اعلان الکترونیکی یا

BBS ها و همچنین دیسک‌های مغناطیسی و دیسک‌های نوری (CD-Rom) نیز جزو عمل‌های جابه‌جایی و انتقال اطلاعات محسوب می‌شوند.

غنی‌ترین و مفیدترین اطلاعات نیز اگر از طریق رسانه‌های ارزان و مناسب به کاربر درست نرسد، هرگز نمی‌تواند فایده و ثمره بایسته خود را به کاربر برساند. اگر فردی دارای ارزشمندترین اطلاعات است اما از ارائه این اطلاعات روی رسانه مناسب پفرفه می‌ورزد به واقع انگار اطلاعاتی ندارد، زیرا که دانش و آگاهی با جریان یافتن زنده می‌شود و صیقل می‌یابد.

یکی از بزرگترین خدمات‌هایی که بشر به هم‌نوع خود در قرن حاضر انجام داده، ساخت و تولید فن‌آوری و ابزارهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری رایانه و ارائه اطلاعات به کاربر با قیمتی معقول و منطقی است: دیسک نوری، سرچ‌های دیسک نوری (CD Towers)، سیستم‌های ذخیره‌انباره و آمین و کارآ نظیر Raid ها، BBS ها یا تابلوهای اعلان الکترونیکی، اینترنت‌ها یا شبکه‌های مبتنی بر پروتکل TCP/IP اینترنت که به شکل سایت‌های اطلاع‌رسانی وب نمود یافته‌اند، پست صوتی، بانک‌های اطلاعاتی مختلف روی CD-Rom، سیستم‌های ارائه و پروژکتورهای قابل اتصال به رایانه و ویدئو و صداها محصول و خدمات دیگر.

در حال حاضر دسترسی به این گونه اطلاعات در شبکه اینترنت یا بر روی سی‌دی رام برای بسیاری از محققین و کاوشگران داخلی بسیار مشکل، گران و پردردسر است و تولید آن نیز یک فرآیند پرهزینه و متأسفانه کم‌سود و نیازمند تخصص و توان کارشناسی بالاست و دقیقاً به خاطر همین خصوصیات در یک نظام اطلاع‌رسانی، طرفداران بسیار کمی دارد. اما در واقع عمده تولیدکنندگان اطلاعات محققان و دانشمندانی هستند که شیفته کشف، استخراج و تولید اطلاعات هستند و برایشان سودآوری کم این کار و زحمت زیاد آن اهمیتی ندارد.

«تا می‌توانید بدانید چون ممکن است که همین چندلحظه بعد به خاطر ندانستن همین نکته، زندگی و هستی خود را از دست بدهید!» این شعاری است که بنگاه‌های خبرپراکنی و رسانه‌های پخش‌خبر براساس آن تا می‌توانند اطلاعات جمع‌آوری می‌کنند و به طور شبانه‌روزی آنها را در سراسر عالم می‌پراکنند. حجم، تنوع و گستردگی اطلاعات آنقدر زیاد شده است که همه برای فقط شنیدن و گرفتن آنها زمان کم می‌آورند و دائماً در حسرت نداشتن چیزی به سر می‌برند که نام کلی آن اطلاع و آگاهی است.

ذهن‌ها بی دلیل کرخت و بی‌احساس شده‌اند و حساسیت خود را از دست داده‌اند. تعداد اندیشه‌مندان و متفکرین بی دلیل رو به کاهش است و با وجود این که تعداد دانایان زیاد شده است دیگر از ظهور نوابغی چون اینشتین و ماکس ول خبری نیست. سطح اطلاعات مردم بالاتر رفته اما برعکس، هوش و خلاقیت آنها کاهش یافته است. هنر جست‌وجوی دانش و اطلاعات هنری است که بسیاری از محققین، دانشجویان، اهل قلم و اساتید کاملاً با آن بیگانه‌اند، در حالی که اکنون تقریباً تمامی دانشجویان و محققین کشورهای توسعه یافته با استفاده از اینترنت و دسترسی به بانک‌های اطلاعاتی غنی و در عین حال ارزان (و بیشتر اوقات برای دانشجویان رایگان) امکان دسترسی سریع و راحت به اطلاعات موردنظر خود را دارند.

اگر قبول کنیم که «اطلاعات قدرت است» و «توانا بود هر که دانا بود» به خوبی متوجه می‌شویم که در کشور ما میان «دانایی» و «توانایی» مانعی به نام «دارایی» گذاشته شده است و به همین خاطر عملاً امکان توانا شدن از دانایان ما گرفته شده است. شبیه همان کاری که مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران وابسته به معاونت نیرویی وزارت فرهنگ و آموزش عالی انجام می‌دهد. یعنی با هزینه و پول دولتی یک رشته اطلاعات را تهیه و خریداری می‌کند و به شکل‌های گوناگون به علاقه‌مندان می‌فروشد. و تأسف‌آور این است که اکثر طالبین و درواقع متقاضیان اطلاعات دانشجویان، روزنامه‌نگاران، و اهل تحقیق هستند که توان مالی پرداخت هزینه را به این مراکز ندارند. غیرمنطقی و غیرعادلانه بودن قیمت اطلاعات عملاً سبب سرخوردن و واژدگی کاربری واقعی اطلاعات می‌شود. و هر روز بیشتر از پیش شمار مراجعه‌کنندگان کاهش می‌یابد.

یکی از روش‌هایی که برای به‌کارگیری در شبکه‌های اطلاع‌رسانی ابداع شد، رابط‌های کاربری گرافیکی Web است. این روش‌ها برای دریافت و نمایش اطلاعات تصویر و متون در شبکه اینترنت طراحی شدند و به علت کاربرد راحت و وسیع بسیار مورد توجه قرار گرفتند. از آن پس، ارائه رابط‌های کاربری و استفاده از این روش به سرعت در جهان گسترش یافت. این نوع رابط‌های کاربری به چند دلیل بر دیگر روش‌های نرم‌افزارها، به خصوص برای شبکه‌های اطلاع‌رسانی برتری دارند. این سرویس، یکی از معروف‌ترین و کارآمدترین سرویس‌ها در شبکه جهانی اینترنت است. کاربران شبکه اینترنت با داشتن یک مرورگر وب (Web Browser) می‌توانند به یک سرویس دهنده وب در هر گوشه از جهان متصل شوند و اطلاعاتی را از آن دریافت کنند و در مرورگر خود ببینند.

یک شبکه اطلاع‌رسانی، می‌تواند کلیه سرویس‌های اطلاعاتی موردنیاز کاربران را در محیط وب عرضه کند. سرویس‌های مشاهده اطلاعات، و بولتن‌های خبری، نامه‌نگاری الکترونیکی، جست‌وجو و دریافت اطلاعات موردنیاز، دستیابی به بانک‌های اطلاعاتی روی CD-Rom، خرید کالاهای موردنیاز و بازی کامپیوتری، از سرویس‌هایی هستند که یک شبکه اطلاع‌رسانی می‌تواند آنها را مبتنی بر وب ارائه دهد. کاربران این گونه شبکه‌ها برای استفاده از این شبکه‌های اطلاع‌رسانی فقط از مرورگر وب خود استفاده می‌کنند (اقتباس از مقالات ماهنامه بزرگراه رایانه، سال اول، شماره سوم، اردیبهشت ۱۳۷۷، ویژه‌نامه ششمین نمایشگاه بین‌المللی اطلاع‌رسانی و فن‌آوری اطلاعات).

در دهه گذشته همین که شبکه بین‌المللی اطلاعات رایانه‌ای اینترنت به وجود آمد، دانشگاه‌های معتبر جهان، ایران‌شناسان و مراکز ایران‌شناسی و ایرانیان خارج از کشور به این شبکه پیوستند. و امکانات و توانمندی‌های آن را در خدمت اهداف خود به کار گرفتند. در حال حاضر، بسیاری از مراکز ایران‌شناسی، کتابخانه‌های شرق‌شناسی، کتاب‌فروشی‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز مطالعات منطقه‌یی و خاورمیانه در شبکه اینترنت پایگاه دارند و از طریق آن آخرین فعالیت‌ها و برنامه‌های خود را به اطلاع علاقه‌مندان و همکاران خود می‌رسانند و به وسیله صندوق پستی خود در اینترنت، اطلاعات مورد لزوم را دریافت می‌دارند. مطالب نشریات ایران‌شناسی و بولتن‌ها و خبرنامه‌های مراکز مطالعات ایرانی در اینترنت به راحتی قابل وصول شده‌اند.

امروزه دیگر نسخه‌های خطی در سرداب‌ها و گاو صندوق‌های کتابخانه‌ها و مراکز ایران‌شناسی و بخش نسخه‌های خطی مراکز شرق‌شناسی دور از دسترس محققان نیستند، بلکه محققان از طریق شبکه اینترنت عکس‌ها و محتوای این متون را می‌بینند و حتی از آنها عکس برمی‌دارند.

افزون بر این، پایگاه‌های اطلاع‌رسانی در اینترنت متون و چکیده‌های آثار محققان را در اختیار مراجع (کاربر) می‌نهند و از آخرین پژوهش‌های ایران‌شناسان، دقیق‌ترین خبر را ارائه می‌دهند. دنیای ارتباطات چندان پیشرفت کرده است که اکثر مثلاً کسی نیاز به خبر، سند، کتاب و یا مقاله‌یی درباره ایران یا زبان فارسی داشته باشد، به سهولت تمام در منزل خود و با استفاده از شبکه اینترنت به مقصود خود نایل می‌شود.

بررسی‌های انجام شده در شبکه اطلاع‌رسانی بین‌المللی اینترنت نشان می‌دهند که

هم‌اکنون بسیار گروه‌ها و مراکز مختلف در جهان اطلاعات، آمار، انواع فیلم و موسیقی و متن‌های علمی، ادبی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی دربارهٔ ایران و مطالعات ایرانی می‌دهند که نام برخی از آنها چنین است:

۱. گروه‌ها و احزاب سیاسی مخالف نظام،
  ۲. نشریات، مراکز، مجامع علمی و فرهنگی ایرانیان مقیم خارج،
  ۳. مراکز و انجمن‌های مطالعات ایرانی و بخش‌های شرق‌شناسی دانشگاه‌ها،
  ۴. شرکت‌های تبلیغاتی، گردشگری و بازرگانی،
  ۵. اشخاص و نهادهای حقوقی در ایران،
  ۶. نهادهای دولتی جمهوری اسلامی ایران (ایران‌شناسی و ایران‌شناسان در جهان، ویژه‌نامه شماره ۲ مرکز اطلاع‌رسانی، معاونت پژوهشی و آموزشی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، آبان ۱۳۷۶).
- این را نیز باید افزود که اطلاعات ارائه شده دربارهٔ ایران در اینترنت از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی "Home Page" و در قالب نشریات فارسی و کتاب به برنامه‌های صوتی و تصویری، فیلم‌های سینمایی و متون تبلیغی، آموزشی و سیاسی نشر می‌یابند. اکنون به لحاظ ارتباط موضوع، نمونه‌هایی از موضوع‌های مربوط به ایران، ایران‌شناسی، زبان فارسی و سازمان‌ها و افرادی را که در اینترنت فعال هستند و در این مورد اطلاعات می‌دهند، ذکر می‌کنیم.

۱) هنر و صنایع دستی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

۱.۱) موضوع: معماری اسلامی اصفهان

نحوهٔ دسترسی: <http://www.anglia.ac.uk/~rochford/isfahan.html>

۲.۱) موضوع: فرش‌های ایرانی

نحوهٔ دسترسی: <http://pyrite.jhuapl.edu:8000/najmi/carpets/carpets.html>

۳.۱) موضوع: نمایشگاه نقاشی و مینیاتورهای ایرانی، ژاپن.

نحوهٔ دسترسی: <http://www.cit.ics.saitama-u.ac.jp>

<http://h.bbies/miniature/miniature.html>

۴.۱) موضوع: برخی از مینیاتورهای شاهنامه در هلند و آمریکا

<http://www.cwi.nl/~keesh/miniatures.html> نحوه دسترسی:

<http://tehran.stanford.edu/www/tehran/html>

(۵.۱) موضوع: نقاشی‌های ایرانی

<http://www.engr.csulb.edu/~torabian/demoz.html> نحوه دسترسی:

(۷.۱) موضوع: عناوین فیلم‌های ایرانی در دانشگاه‌های سی سی پی

<http://www.mssate.edu/M/display.with.country?Iran> نحوه دسترسی:

(۸.۱) موضوع: موسیقی سنتی ایران

<http://www.best.com/~mccomb/music/world/iran.html> نحوه دسترسی:

(۹.۱) موضوع: کتاب‌شناسی مرجع موسیقی سنتی ایران

<http://www.cwnl/~keesh/Iran/music.html> نحوه دسترسی:

(۱۰.۱) موضوع: حسین، لیزاده موسیقی دان ایرانی

<http://www.rootsworld.cpm/rw/alizalizabeth.html> نحوه دسترسی:

(۱۱.۱) موضوع: آلبوم کردیات از جلال ذوالفنون

<http://www.rootsworld.com/rw/motw/> نحوه دسترسی:

[newcd.html # zolfonon](#)

(۱۲.۱) موضوع: جواد معروفی بیانست و موسیقی دان ایرانی

<http://usrwww.service.emory.edu/~sebrahi/> نحوه دسترسی:

[PN/marufi.html](#)

(۱۳.۱) موضوع: موسیقی سنتی، محلی و کردی ایران

<http://www.kereshmeh.com/> نحوه دسترسی:

(۲) روزنامه، رادیو و تلویزیون فارسی

(۱.۲) موضوع: بنگاه تلویزیونی ایران من در یرلند اورگون

<http://www.teleport.com/~iraneman> نحوه دسترسی:

(۲.۲) موضوع: نشریه انگلیسی - فارسی ایرانیان در نیویورک

<http://www.iranian.com> نحوه دسترسی:

(۳.۲) موضوع: بُریذه برایذ فارسی ایرانشهر

<http://iranshahr.com/> نحوه دسترسی:

۴.۲) موضوع: فهرست روزنامه‌ها و مجلات معروف فارسی در کتابخانه دانشگاه شیکاگو
نحوه دسترسی: <http://www.lib/uchicago.edu>

[/libInfo/Sources By Subject/Middle East/Persian/Journals.html](http://libInfo/Sources%20By%20Subject/Middle%20East/Persian/Journals.html)

۵.۲) موضوع: بخش فارسی رادیو ژاپن

نحوه دسترسی: http://www.nhk.or.jp/rinet/ri8/staff/staffprl_index.html

۶.۲) موضوع: نشریه انگلیسی - فارسی شهر فرنگ

نحوه دسترسی: <http://osfl.gmu.edu/~araoufin>

۷.۲) موضوع: نشریه فارسی تهران نت در لس آنجلس

نحوه دسترسی: <http://www.tehranwet.com>

۳) بانک‌های اطلاعاتی مربوط به ایران

۲.۳) موضوع: بانک اطلاعاتی دانشگاه سایتاما، ژاپن

نحوه دسترسی: <http://www.cit.ics.saitama-u.ac.jp/hobbies/iran/farsi.html>

۲.۳) موضوع: بانک اطلاعاتی ایران‌شناسی دانشگاه استانفورد

نحوه دسترسی: <http://tehran.stanford.edu/>

۳.۳) موضوع: پایگاه اطلاعاتی ایران نت

نحوه دسترسی: <http://www.actiran.com>

۴.۳) موضوع: پایگاه اطلاعاتی پیوند

نحوه دسترسی: <http://www.payvand.com/>

۵.۳) موضوع: فهرست بزرگ اطلاعات پرشیانت

نحوه دسترسی: <http://user.www.service.emomry.edu/~sebrahi/Persianet.html>

۶.۳) موضوع: تابلو اعلانات الکترونیکی سروش، شامل، بازی و امکان گفت و گوی زنده.

نحوه دسترسی: <http://www.soroush.com/>

۷.۳) موضوع: فهرست بزرگ اطلاعاتی ایران آن لاین

نحوه دسترسی: <http://www.cs.utah.edu/~nagsh/iran.ntml>

۴) مراکز و انجمن‌های ایران‌شناسی ایرانیان خارج از کشور

۱.۴) موضوع: بنیاد دموکراسی ایران در واشنگتن

<http://www.iran.org/news/>

نحوه دسترسی:

(۲.۴) موضوع: شبکه دموکراسی ایران

http://www.algoriet.se/%/E_Farhad/dni/index.html

نحوه دسترسی:

(۵) مراکز ایران‌شناسی دانشگاهی

(۱.۵) موضوع: مرکز مطالعات خاور نزدیک دانشگاه کالیفرنیا

<http://www.isop.s>

نحوه دسترسی:

(۲.۵) موضوع: مطالعات آسیایی دانشگاه ملی استرالیا، بخش ایران

http://C.ocmbs.anu.edu/www_VLAsian/Iran.Ltml

نحوه دسترسی:

(۳.۵) موضوع: اسنادی درباره استان همدان در دانشگاه ادینبورگ انگلستان

<http://www.edoac.uk/~bhm/hamadan.html/>

نحوه دسترسی:

(۶) جغرافیای ایران

(۱.۶) موضوع: اطلاعات اقلیمی و تصاویر زیبا از مناظر ایران در دانشگاه استنفورد

http://tehran.stanford.edu/image_map/imag

نحوه دسترسی:

map/imagemap:/html

(۲.۶) موضوع: بخش ایران در کتاب آمار و اطلاعات جهانی سازمان سیا

<http://www.adfa.oz.au/cs/Flg/col/ir.html>

نحوه دسترسی:

(۳.۶) موضوع: بخش جمهوری اسلامی ایران در دایرةالمعارف بریتانیکای ۱۹۹۵

نوشته ایران در این دایرةالمعارف.

<http://www.ed.ac.uk/~bhm/images/iranflag.gif>

نحوه دسترسی:

<http://www.ed.ac.uk/~bhm/images/iranmapnew.gif>

(۷) تاریخ و باستان‌شناسی ایران

(۱.۷) موضوع: فهرست پادشاهان ایران به ترتیب حروف الفبا

<http://www.cwi.nl/~keesh/Iran/gynasties.html>

نحوه دسترسی:

(۲.۷) موضوع: مختصری از تاریخ ایران

<http://www.ed.ac.uk/~bhm/iranoverview.htm>

نحوه دسترسی:

۳.۷ موضوع: کتاب اردشیر نوشته بلوتارک

نحوه دسترسی: [gopher://gopher.vt.edu:10010/02//33/9](http://gopher.vt.edu:10010/02//33/9)

۴.۷ موضوع: یافته‌های باستان‌شناسی منطقه بختیاری

نحوه دسترسی: <http://serrer.nextab.cc.wmich.edu/~zagarell/arcbakh.htm>

۵.۷ موضوع: مادها و منشأ آنان

نحوه دسترسی: <http://www.ed.ac.uk/bhm/medes.html>

۶.۷ موضوع: اقوام عمده باستانی شکل دهنده ایرانیان

نحوه دسترسی <http://www.ed.ac.uk/~ehm/Iranians.html> # medes

<http://www.ed.ac.uk/~bhml> # Persiansl

<http://www.ed.ac.uk/~bhml>

۷.۷ موضوع: کتاب ایرانیان، نوشته استیل، ترجمه رابرت یوتو (این کتاب به دو شکل و در دو پایگاه مختلف وجود دارد).

نحوه دسترسی: [gopher://gopher.vt.edu:10010.02/34/4](http://gopher.vt.edu:10010.02/34/4)

http://the_tech.mit.edu/classics/Aeschylus/Persians.body.html

۸ زبان و ادب فارسی

۱.۸ موضوع: ابوعلی سینا

نحوه دسترسی: <http://www.ed.ac.uk/~bhm/aricenna.html>

۲.۸ موضوع: باباطاهر عریان

نحوه دسترسی: <http://www.ed.ac.uk/~bhm/babataher.html>

۳.۸ موضوع: اشعار حافظ و مولوی و شعرهایی از فریدون مشیری، مهدی اخوان

ثالث، شفیعی کدکنی و...

نحوه دسترسی: <http://gpg.coni/pmosaic/>

۳.۸ موضوع: شاهنامه فردوسی

نحوه دسترسی: <http://www.cit.ics.saitama-u.ac.jp/hobbies/>

iran/shahname.html

۴.۸ موضوع: گنجینه ادبیات فارسی

نحوه دسترسی: <http://www.cit.ics.saitama-u.ac.jp/hobbies/iran/>

۵.۸) گلستان سعدی در آمریکا و ژاپن

gopher://wings.buffalo.edu/00/sa/muslim.isi/ نحوه دسترسی:

shiraz:gulistan

<http://www.citics.saitama-u.ac.jp/hobbies/iran/gmlistan/html>

۶.۸) موضوع: نیما یوشیج - بنیان‌گذار شعر نو فارسی

<http://www.ed.ac.uk/~bhm/nima.html> نحوه دسترسی:

۷.۸) رباعیات حکیم عمر خیام، آمریکا، (۱. متن، ۲. صدا)

Y/omar-khayyam.htm/http://tehran.stanford. نحوه دسترسی:

edu/literature/poetl

<http://hadaf.gso.url.edu/khayam.htm>

۸.۸) موضوع: زندگینامه عمر خیام شاعر و ریاضیدان بزرگ ایرانی - انگلیسی

<http://www.groups.dcs.st.anb.ac.uk> نحوه دسترسی:

/~ history/mathematicians/khayam.html

۹) کتاب درباره ایران

۱.۹) موضوع: نقد و بررسی کتاب‌های راجع به ایران

<http://tehran.stanford.edulliteraturelpook> Reviews نحوه دسترسی:

/bkrvws.html

۲.۹) موضوع: انتشارات یبج، ناشر میراث‌های فرهنگی فارسی

<http://gpg.com/~home> Page/mage/magepub. نحوه دسترسی: